

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. V. Necessè est ut dolor sacramentalis aliquo modo referatur ad
Confessionem, ac motalem cum ea habeat connexionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

mem, quam habet dolor cum valido Sacramento, quod confitens significat se velle suscipere; quæ utique voluntas validi Sacramenti, si non explicita, saltem est implicita voluntas Contritionis; necessariæ ad valorem Sacramenti.

Negamus itaque dolorem non posse significari per Confessionem, nisi ut causa per suum effectum. Neque enim debet Confessio esse dolorosa per dolorem influentem, utpote qui satis diu antea potuit fuisse elicitus; sed per concomitantem, prævium, aut subsequentem, dummodo aliquo modo ad eam referatur, ac morale cum eo habeat connexionem; ut edictio Conclusionis sequenti, his tamen prænotatis.

Primò, quòd in praxi valde sit periculosum, distingere dolorem ad finem Confessionis; facile enim potest vel oblitio, vel distractio aliqua accidere, ob quam negligetur ille dolor, & fiat irritum Sacramentum. Potest item contingere, ut Sacerdos, etiam distractus & oblitus hortandi hominem ad eum dolorem, aut fortè nequidem dans tempus pro illo, proferat statim verba Absolutionis; id quod maximè evenire potest, quando est magnus concursus pœnitentium, & Confessarii volunt se citò expedire. Unde omnino suadendum est, semper dolorem præmittere, quidquid sit de valore Confessionis, quando tantùm sequitur. Ita Arriaga supra n. 7.

Secundò, in praxi est valde periculosum, distingere dolorem usque ad finem Absolutionis. Nam est realis concomitantia sufficeret ad valorem Sacramenti (ut existimat Petrus Marchantius tom. 1. Tribun. tract. 4. tit. 2. q. 8. concl. 2. quæ talis est: Omnis dolor & Contritio sive Atritio, excitata usque ad ultimum instans pronuntiationis verborum, Absolvo te; est sufficiens ad elevandam Confessionem, prius Confessario in hoc tribunali æqualiter factam; ut fiat sacramentalis, & ut pœnitens effectum Sacramenti consequatur) equidem cum non sit morale pœnitenti eam agnoscere; cum enim attendit ad tempus, quo verba proferuntur, impeditur valde à dolore, qui requirit & attentionem & conatum magnum, facile præcederet Absolutio, fieretque irritum Sacramentum.

Potèr concomitantiam illam sufficere probat Marchantius supra; quia ista Contritio sive dolor moraliter retrahitur ad Confessionem jam factam; & illam quasi repetit, & reproducit, ita ut virtualiter in genere causæ moralis illam præsentem faciat.

Sed contra; accusatio quæ talis (inquit Arriaga supra) debet omnino præcedere sententiam; jam autem dixi, Confessionem constitui in ratione accusationis per eum dolorem; debet etiam ea dispositio movere Iudicem ad dandam Absolutionem; ergo debet esse prior.

Hæc ille. Confirmatur ex judiciis humanis, in quibus accusatio semper tempore præcedit sententiam; non solum perfectam, sed etiam inchoatam.

Accedat argumentum Bonæ Spei. Cùm (dolor) sit pars materiæ, ad quam Absolutio se habet per modum formæ, sitque de ratione causæ materialis, ut talis, formam suam præcedere, id in praxi tutum non puto, quia quod formam concomitatur, non habet rationem causæ materialis illius, ut patet in visione, quæ cum displicentia homicidium committi video; quæ hujus malitiæ non informatur, ut omnes fatentur; unde Absolutio illam ut materiam non informaret, nec proinde esset reconciliativa, ut patet; ergo &c. Hucusque Bonæ Spei disp. 5. n. 16.

Sed nunquid, interrogat quispiam, hoc argumentum apodicticum aut palmare? Non puto. Nam in primis quæro; ob forma Baptismi ablutioem concomitantem informaret ut materiam? Omnes fatentur formam Baptismi informare ablutioem etiam subsequentem.

Deinde: visio, quæ cum complacentia homicidium committi video, informatur hujus malitiæ? Si non; ut quid apponitur illa particula: Cum displicentia? Si informatur, aut saltem ipsa complacentia informatur, nunquid & hæc concomitatur homicidium, quod committi video? Non est dubium. Quid ergo illa visio ad propositum? Neque enim excusatur à malitia homicidii, quia concomitans; sed, quia cum displicentia.

Interim existimo, ad minus dubium esse valorem Absolutionis, quam non præcedit, sed tantùm concomitatur dolor, & ideo in praxi omnino dissuadendam dilationem doloris usque ad finem Absolutionis.

Nunc videamus, an sit necessaria aliqua relatio doloris ad confessionem, & moralis saltem connexio cum illa, ad hoc ut Sacramentum valeat. Hæc est communis sententia:

CONCLUSIO V.

Necessè est ut dolor sacramentalis aliquo modo referatur ad Confessionem, ac moralem cum ea habeat connexionem.

Svarez disp. 20. sect. 4. n. 29. tres, vel (ut Sallii placet) duos assignat modos hujus relationis. Quoties, inquit, quis peccata recogitat, & de iis dolet, ut ea confiteatur; vel quoties quis præbet signum sui doloris in ordine ad Confessionem faciendam, seu

R r r Absolu-

Item Bonæ Spei.

107. Rejicitur argumentum Bonæ Spei.

108. Diversi modi, quibus dolor potest referri ad Confessionem ex Suarezio.

Abolutionem obtinendam; ac denique quoties quis dolet de peccatis, cum expresso proposito illa confitendi, ex cuius virtute postea Confessionem facit. Et illicò subiungit: Quilibet ex his modis sufficit ad veram accusationem; aliqua verò huiusmodi relatio necessaria est, quia intentio Sacramenti, & partium eius in ordine ad constitutionem illius, necessaria est ad Sacramentum conficiendum. Hæc ille.

Primus & tertius sufficiunt.
E quidem sufficere primum modum, nemo dubitat; uti & tertium, si verè distinctus est à primo, de quo dubitat Arriaga disp. 37. n. 16. sed res parvi est momenti, ideo non inmoror.

109. De secundo disputatur.
De secundo modo est tota disputatio inter Doctores. Ut autem res clariùs proponatur, certum esse debet, dolorem sacramentalem posse tempore antecedere Confessionem, quamvis id non sit necessarium ex Conclusionem præced. Neque dubitandum est, sæpe contingere, ut in actuali Confessione ita homo attendat ad explicationem peccatorum, ut nullum tunc internum dolorem actu exerceat: Item potest accidere, ut dum Absolutio conceditur, nullus iteretur dolor, vel ob naturalem distractionem, vel ob aliam causam. Sed nunquid talis Absolutio valida est?

Respondet, indubiè valida est, si dolor præcedens moraliter coniungatur isti Confessioni, & virtute suâ eam informet, ita ut ab illo dolore possit, & debeat dici Confessio dolorosa; alioquin non erit vera confessio, & per consequens erit invalidum Sacramentum.

Quid requiratur ad moralem conjunctionem doloris prævit cum Confessione?
Et amabo, inquis, quid requiritur ad moralem istam conjunctionem & informationem? An fortè necessarium est, ut ille dolor processerit ex intentione formali vel virtuali confitendi, vel suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, quemadmodum ablutio v. g. ut sit vera materia Baptismi, debet procedere ex intentione formali vel virtuali conficiendi Sacramentum? Sic docet Bonacina de Pœnitentiâ disput. 5. qu. 3. p. 2. nu. 17. & alii non pauci; estque in praxi securius & consulendum.

110. Sufficere 2. modum putat Lugo, & probat 1. ex Conc. Trid.
Nihilominus oppositum placet Lugo disput. 14. n. 37. videlicet sufficere secundum modum supra à Suario assignatum. Et probat primò ex Concilio Trident. sess. 14. c. 4. ubi de dolore in universum dicitur, præparare hominem, post Baptismi lapsum, ad recuperandam divinam gratiam, & remissionem peccati obtinendam, si cum fiducia divine misericordiæ, & voto præstandi reliqua, coniunctus sit, quæ ad ritè suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Item additur: Attritionem, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, esse donum Dei, quo pœnitens, licet non extra Sacramentum, in Sacramento tamen Pœ-

nitentiæ ad Dei gratiam impetrandam disponitur.

Quæ omnia verificantur in casu nostro; nam si Attritio habeatur ex metu gehennæ, vel ex alio sufficienti motivo, & postea homo ad impetrandam Dei gratiam velit confiteri, & absolvatur, concurrunt omnia, quæ à Concilio petuntur, scilicet dolor de peccatis, votum præstandi omnia, quæ requiruntur ad Sacramentum Pœnitentiæ (hoc enim votum continetur implicite in qualibet Attritione, quatenus in ea includitur propositum servandi omnia præcepta) rursus adest actus excludens voluntatem peccandi, cum spe veniæ; ergo &c. Hucusque Eminentissimus n. 38.

Sed displicet Dicastilloni disput. 6. n. 172. ubi sic ait: Propositum servandi omnia præcepta, quod dicitur includi in Attritione, est actus ipse excludens voluntatem peccandi; ergo non est aliquid, quod rursus adest.

Mera profectò cavillatio, orta ex malo intellectu illius particule, rursus. Non disputat hic Cardinalis, an præter Attritionem requiratur formale propositum non peccandi de cætero; sed an illa Attritio, quæ non procedit ex formali aut virtuali intentione confitendi, sit, aut saltem esse possit actus excludens voluntatem peccandi, cum spe veniæ. Unde ly rursus, non est idem, quòd ly Præter, sed ponitur pro ly Item, seu, Secundo: nam duo assumpserat ex Tridentino, & conatur ostendere, utrumque competere isti dolori, qui non procedit ex formali aut virtuali intentione confitendi.

Præterea arguit Dicastillo n. 173. Ex ipso Tridentino constat, illam Attritionem debere esse in Sacramento, ait enim: Ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponitur. Debet ergo Attritio esse in Sacramento, maximè cum sit pars intrinsecè componentis, & pars debeat esse in toto. Adversarij verò contendunt, Attritionem non posse esse talem partem, nisi proveniat ex formali aut virtuali intentione confitendi. Probandum ergo contra ipsos, quòd Attritio, non procedens ex tali intentione, possit esse pars: id tamen in verbis Tridentini non habetur.

Respondet: ubi Concilium Trid. docet, quòd Attritio sit pars intrinsecè componentis? Quæstio hoc probaverit nobis Dicastillo, tunc probabimus ei, quòd Attritio, non procedens ex formali aut virtuali intentione confitendi, possit esse talis pars. Deinde quæro: rectè dicere: Attritio ad Dei gratiam in Sacramento Baptismi impetrandam disponit? Nemo dubitat. Num inde bene inferatur: ergo Attritio debet esse in Sacramento Baptismi? Constat quòd non. Ergo ex illo loco Tridentini non constat, illam Attritionem debere esse in Sacramento. Quidni ergo sufficiat relatio consequens? Hic

Hic videtur esse communis sensus fidelium qui si moventur ad dolorem v. g. ex con-
 fessione, & postea ex desiderio venia cogitent de
 Confessione, & confiteantur, putant se opti-
 me esse dispositos ad Absolutionem, tunc ta-
 men dolor non processit ex desiderio Con-
 fessionis, nec ordinatus fuit ad illam rela-
 tione aliqua antecedente, sed consequentes
 quae, inquit Lugo supra n. 39. licet fuerit
 paulo post ipsum dolorem, hoc parum in-
 terest. Idem enim esset, si tribus vel pluri-
 bus horis post dolorem homo recordaretur
 Confessionis, & eam procuraret; quia adhuc
 verum esset, Confessionem illam fieri à peni-
 tente, cum vero dolore, & dolorem signifi-
 ficari per ipsam Confessionem (quod solum
 petebat Suarez) ergo licet in ipso dolore ho-
 mo non recordaretur Confessionis; poterit
 postea uti illo dolore ad obtinendum Absolu-
 tionem, sicut ad Baptismum. Hæc ille.

Sed neque hæc probatio placet Dicastillo-
 ni; quamvis admittat n. 175. totum, quod
 assumit, esse verum, & totum, quod inde in-
 fert, esse verissimum. Nam, inquit, si dolor
 præcedens excitat desiderium venia; & inde
 oritur voluntas procurandæ Confessionis ad
 destruendum peccatum; illa ipsa voluntas, &
 intentio destruendi peccatum per tale medium,
 involvit odium & detestationem peccati; ideo
 enim vult illud destruere, quia illud detesta-
 tur & odit, eique displicet. Et infra: Sentiat
 ergo communis sensus fidelium valere Confes-
 sionem, certè id non fiet, quin adsit dolor seu
 displicentia, ut tunc aliquo modo præsens, &
 ordinata, & non solum ut præcedens. Ita Di-
 castillo.

Vis autem scire, quid de hac re sentiat He-
 rinck? Sic ait disp. 1. n. 20. Quod ad praxim at-
 tinet, non videtur sollicitè ambigendum de
 hac relatione, dum constat de dolore: quia
 estis postquam cœpit elici, referatur ad Sa-
 cramentum; tamen dum refertur, ordinariè
 adhuc durat, aut renovatur, sicque ipse quâ
 continuatur, aut innovatur, satis refertur ante-
 cedenter ad Sacramentum; ut taceam, in dolore
 de mortalibus non confessis, involvi necessariò
 propositum hujus Sacramenti. Hæc ille.

Verùm cum dicat, *Ordinariè*, quæro ego,
 quid si extraordinariè nec duret, nec renove-
 tur? Sufficere videtur (inquit idem Auctor
 n. 19.) quòd dolor hic adhibeatur, quantum
 satis est ad debite instruendum Tribunal;
 quod sufficienter instrui apparet, si dolor ad-
 sit, & Confessio sequatur, exinde omnino fu-
 tura dolorosa sui accusatio. Ita ipse explicat
 sententiam Lugonis, continuò subjungens: Et
 consonare videtur sensus fidelium, qui omni-
 no putant se sufficienter dispositos, si ex con-
 fessione dolorem de peccatis concipiant, & inde
 incipiant ulterius cogitare de Confessione, ad
 quam tamen dolor iste non videtur antece-

derent fuisse relatus, sed consequenter. Nec
 credunt dispositionem suam contineri in
 subsequenti voluntate confitendi, sed po-
 tius in priori expresso dolore. Hucusque He-
 rinck.

Illam ergo probatio Lugonis non est omni-
 no contemnenda; licet existimem, non esse
 omnimodam paritatem inter dolorem, qui
 requiritur ad effectum Baptismi, & dolorem,
 qui est quasi materia Penitentia, & requiri-
 tur ad valorem Sacramenti. Dico, *Omnimo-
 dam paritatem*; quia in hoc conveniunt, quòd
 neuter sit actio ministrum, sed suscipientis Sa-
 cramentum; jam autem in ministro requiritur
 intentio actualis, aut saltem virtualis; in sus-
 cipiente autem Sacramentum sufficit intentio
 habitualis.

Et ideo non bene argumentantur Adversa-
 rii dicentes: Ablutionem, factam sine inten-
 tione formali vel virtuali Sacramenti, non
 posset quis postea referre ad confessionem Ba-
 ptismi, etiam si formam legitimam; cum de-
 bita intentione proferret, & sic de materiis
 aliorum Sacramentorum; ergo nec materiam
 Sacramenti Penitentia.

Non valet, inquam, hoc argumentum, præ-
 fertim in sententia Scoti, quæ docet, solam
 formam esse totam essentiam Sacramenti Peni-
 tentia; nimis enim manifesta est disparitas;
 nam ablutio, & similes materia; sunt partes
 essentielles & intrinsecè componentes; quid
 ergo mirum, si debeant à ministro poni eadem
 intentione, quâ totum Sacramentum? At
 verò dolor seu Contritio solummodo est ma-
 teria extrinseca, & non vera pars essentialis;
 sed tantum conditio sine qua non, seu quid-
 piam prærequisitum ad valorem Sacramenti;
 nil ergo mirandum, si ex parte suscipientis
 Sacramentum, sufficiat intentio consequens.

Ex quo corrumpit responsio Dicastillonis su-
 præ n. 184. Quamvis, inquit, penitens non
 dicatur minister Christi, qui dicitur liberare
 & absolvere nomine Christi à peccatis, ope-
 ratum nihilominus aliquid essentialis Sacramen-
 ti, & talis operatio est sacramentalis pars. Unde
 si Ordinatio Sacerdotis fiat more lætino, per
 traditionem materiae, & acceptationem ejus-
 dem, tunc sicut traditio ab ordinante debet
 fieri ex intentione formali vel virtuali ante-
 cedente, sic etiam acceptio seu acceptatio de-
 bet tali intentione fieri à suscipiente, alioquin
 non fiet Sacramentum. Nec assignabis mihi
 aliquid aliud Sacramentum, in quo ad illius
 essentiam constituendam requiratur actio (sive
 talis actio proveniat à ministro, sive à susci-
 piente) & non etiam requiratur intentio, ex
 qua talis actio procedat. Hucusque Dica-
 stillo.

Sed, sicut dixi, corrumpit hæc doctrina, si vera
 est sententia Scoti, videlicet dolorem non
 esse partem sacramentalem.

115.
 Non est
 omnimoda
 paritas inter
 dolorem
 baptismi
 & peni-
 tentialem.

Reicitur
 aliquod argu-
 mentum
 adversario-
 rum.

116.
 Evasio Dic-
 castillonis
 præcluditur.

117. Non requiritur alia intentio in suscipiente Ordinationem more Latino, quàm more Greco.

Sufficit habitualis.

Contrarium asserit Dicastillo.

118. Contactus physicus instrumentorum probabiliter non est actio sacramentalis.

Infans potest valide ordinari.

Sacramentum habet eadem partes essentielles respectu pueri, & adulti.

119. Potuisset Christus

Deinde quod attinet ad Ordinationem Sacerdotis, arbitror, non aliam intentionem requiri in suscipiente illud Sacramentum more Latino, per porrectionem (ut ait Florent. in Decreto Eugenii) calicis cum vino, & patena cum pane, quàm dum confertur more Greco, per manuum impositionem, ut puta intentionem saltem habituales suscipiendi Sacramentum, similem illi, quæ requiritur in adulto ad validam susceptionem Baptismi, Confirmationis, & aliorum Sacramentorum.

Contrarium asserit Dicastillo supra n. 185. ibi: Si quando quis ordinatur Sacerdos Latino more, tangendo & acceptando externam actionem materiam, si ille tactus & acceptio, quam ex parte sua præstat, fieret absque ulla explicita vel implicita intentione, ordinandi illam actionem ad Sacramentum, quamvis alioquin haberet voluntatem accipiendi effectum gratiæ, potestatis, & characteris, non fieret Sacramentum, ex defectu intentionis requisitæ in actione illa. Ita hic Auctor.

Sed contra; probabiliter, ut dicemus proprio loco, contactus physicus instrumentorum non est actio sacramentalis; quia sine illo valeret Sacramentum; nam Concilium Florentinum pro materia Ordinationis statuit porrectionem calicis cum vino &c. Hæc autem quanta quanta est, tenet se ex parte solius Episcopi; si ergo requiritur contactus physicus rei porrectæ (sicuti revera requiritur, saltem ex præcepto Ecclesiæ) non ob aliam causam, quàm ut suscipiens aliquo signo externo significet, se acceptare potestatem, quam Episcopus per illam porrectionem intendit ipsi conferre. Porro quòd non sufficiat acceptatio interna ad valorem Sacramenti, unde constat?

Et verò infans nonne potest valide ordinari, estò sit incapax acceptationis internæ? Putas autem, voluisse Christum instituere in hoc Sacramento aliquam actionem sacramentalem non humanam, ut esset contactus physicus pueri? Sanè in nullo alio Sacramento talis actio invenitur instituta.

Si autem in puero contactus physicus instrumentorum non est actio sacramentalis, neque erit in adulto; quippe Sacramentum semper & ubique debet habere suas partes essentielles, cum nihil aliud sit, quàm suæ partes essentielles; nec ipsam Ecclesia significat, ali-quod Sacramentum, quòd cumque tandem sit, habere alias partes essentielles, id est, habere aliam materiam & formam respectu pueri, quàm respectu adulti; sola inter ipsos differentia est, quòd Sacramenta non valeant adultis, nisi ipsis consentientibus, saltem implicitè & habitualiter; parvulis autem valeant absque ullo consensu.

Neque hæc differentia fundatur in natura rei, sed in sola voluntate; in tantum, ut, si

Deus voluisset, potuisset adultis non consentientibus, immo positivè invitis, non tantum conferre gratiam, sed etiam omnem potestatem, quam de facto confert per Sacramenta consentientibus.

Nonne potestas validè baptizandi conferretur à Christo omni homini viatori? Et quis est, qui requirit consensum recipientis? An non validè confertur potestas jurisdictionis ad absolvendam à peccatis invito Sacerdoti, ita ut eà possit uti, si velit? Similiter potestas absolvendi à censuris? Cur ergo Christus, si voluisset, non potuisset invito conferre Potestatem Ordinis & Characteris? Potuisset omnino. Cur autem noluerit, penes ipsam est.

Quidquid ergo sit de Sacramento Ordinationis, & gratis admisso, quòd contactus physicus sit actio sacramentalis, tanquam complementum actionis ministris Ordinantis (sicuti ablutio passiva est complementum actionis activæ) adeoque fieri debeat ex intentione ordinandi talem actionem ad Sacramentum; nunquid evidenter inde sequitur; ergo etiam dolor seu Contritio sacramentalis debet antecedenter ordinari ad Sacramentum Penitentia?

Minimè; quoniam dolor non est complementum actionis ministris, sed aliquid essentialiter prærequiritum ad actionem ministris, sicuti benedictio Chrismatis est actio, essentialiter prærequiritur ad actionem Episcopi conficiendis Sacramentum Confirmationis, & consecratio panis actio essentialiter prærequiritur ad actionem Sacerdotis, consecratis Eucharistiam; cum hac differentia, quòd due ultimæ actiones non necessarò procedunt ab ipso suscipiente, secus dolor seu Contritio.

Veluti ergo benedictio Chrismatis, aut consecratio panis, non debet fieri ex intentione ordinandi talem actionem ad Sacramentum; sed sufficit, ut Unctio cum Chrismate, aut Consecratio panis fiat ex illa intentione; sic pari ratione non requiritur, ut dolor fiat ex intentione Sacramenti; sed sufficit, ut sic fiat Absolutio.

Si inferas: ergo nulla requiritur relatio doloris ad Confessionem, nequidem sublequens, quia, nulla talis relatio requiritur ad benedictionem Chrismatis, aut consecrationem panis, ut Chrisma, aut panis sit materia essentialis Sacramenti.

Resp. neg. Conf. Rationem disparitatis dicitur, quia panis est res permanens, & exilens physice tempore Consecrationis, similiter Chrisma benedictum; dolor autem est actus transiens, qui sæpissimè non existit physice, quando fit Confessio, aut datur Absolutio. Cum autem sit pars materialis proxima, idque necessaria, ut narratio peccatorum sit vera & sacramentalis Confessio, omninò oportet, ut saltem moraliter sit præsens, ac morale cum

cum ea habeat connexionem; quod fieri non potest, nisi aliquo modo ad eam referatur, saltem relatione consequente, id est, ut Confessio procedat ex iplo dolore, in ordine ad Absolutionem obtinendam.

Immo hic modus procedendi à dolore ad Confessionem, videtur Aliquibus magis conaturalis, quàm è converso: sic enim in iudicio humano, ex displicitia delicti oritur accusatio, & non è contrà, ex accusatione displicitia. Certum quoque est, quòd magis moveat ad veniam impetrandam, dolor, qui procedit ex solo odio delicti, quàm qui oritur ex motivo veniæ: tantò quippe purior est dolor, quantò magis spectat offensam Dei; quæ puritas non habetur, quando imperatur ex desiderio Sacramenti, cum jam Sacramentum habeat pro motivo, saltem extrinseco.

Sed quidquid sit de hoc modo procedendi, siue dixeris magis conaturalem siue minus conaturalem, ad hoc non pender veritas Conclusionis. Et verè iudico cum Dicastillonè supra n. 180. modum procedendi ex intentione finis, id est, Absolutionis à peccatis, ad media necessaria, id est, ad dolorem & Confessionem, si non magis, saltem non minus esse conaturalem.

Neque concludit argumentum à iudicio humano, in quo non est idem accusator & reus; adeòque non mirum, si accusatio non proveniat ex intentione Absolutionis; sed potius ex displicitia delicti, cuius punitionem intendit accusator; præsertim cum accusatio vera foret, etsi procederet tantum ex odio ipsius personæ, & non ipsius delicti. Sin autem displicitia delicti in iudicio humano foret medium necessarium ad obtinendam sententiam, uti est medium necessarium ad Absolutionem sacramentalem, dico, quòd tunc valde conaturaliter ex intentione sententiæ, tanquam finis, procederetur ad displicitiam peccati, tanquam medium.

Igitur conaturalitas modi procedendi à dolore ad Confessionem, valde parum probat; nam eà non obstante, potuit Christus requirere dolorem, procedentem ab intentione Absolutionis; & autem requisiverit, hoc est, quod queritur.

Porro non requisivisse, probant Aliqui exemplo Satisfactionis sacramentalis, quæ talis est sine expressa ordinatione ad Sacramentum. Siquidem, ut multi docent, non debet fieri opus impositum quàm tale, id est, quòd præceptum vel impositum à Confessario; sed sufficit libera impletio operis in iuncti quoad substantiam, sicut in aliis præceptis.

Et quamvis in ea requireretur expressi huiusmodi intentio, ratio, inquit Herincx supra, specialis esset, quòd Satisfactio sacramentalis habeat proprium & specialem effectum sacramentalem, scilicet deletionem peccati. Deinde

dolor sic elicitus, sufficienter elevatur per ministrum, ut sit pars Sacramenti; ex parte autem penitentis seu suscipientis, sufficere videtur intentio interpretativa, sicut in suscipiente alia Sacramenta, & in moribundo, qui absolvitur ob vitam Christianè transactam, quæ tantum est interpretativa Confessio. Ceterum autem in tali dolore esse interpretativa quædam relatio ad Absolutionem sacramentalem, quando non excluditur. Quare hæc doctrina videtur satis fundata. Hactenus Herincx.

Sed quantum ad Satisfactionem sacramentalem, non est planè certum, quòd valeat ablativè expressa intentione satisfaciendi. Atque ut omnino certum esset valere, disparitas est, quòd Satisfactio sit pars integralis subsequens, essentiam Sacramenti in facto esse; quæ proinde sufficienter elevatur ad causandum effectum sacramentalem, per præceptum Confessarii, & formam Absolutionis; id est, per ipsam essentiam Sacramenti, quam sequitur. Porro Contritio est pars quasi essentialis, præcedens essentiam in facto esse, adeòque non videtur sufficienter posse elevari per ministrum, ut sit pars Sacramenti; nam minister non agit, nisi per formam Absolutionis, hæc autem præsupponit dolorem; tanquam partem Sacramenti, eo modo quo pars est; sicuti præsupponit Confessionem in ratione partis; & non facit eam partem, nisi simili modo, quo forma Baptismi facit seu elevat ablutionem, ut sit pars Sacramenti Baptismi. Putas autem, quia narratio peccatorum sine ordine ad Absolutionem, sufficienter elevatur per ministrum, ut sit pars Sacramenti?

Quod additur de intentione interpretativa, incertum est, an hæc sufficiat in suscipiente alia Sacramenta, & probabilis non sufficit, ut videre poteris disp. 1. sect. 8. concl. 2. præsertim quando potest haberi intentio magis expressa. Atque ut semper sufficeret in illo, qui merè suscipit Sacramentum, siue merè passivè se habet in susceptione Sacramenti; unde constat, quòd etiam sufficiat in illo, qui ex parte sua debet concurrere aliquo modo activè ad collationem Sacramenti?

Quantum ad vitam Christianè transactam, illa potius vocanda est Confessio explicita, quàm interpretativa; neque semper sufficit, sed tunc solum, quando expressa Confessio est impossibilis; ergo ad summum inde sequetur, quòd sufficeret dolor sic elicitus, quando alius dolor est impossibilis, v. g. in moribundo.

Deinde argumentor sic: ut narratio peccatorum sit vera Confessio, sufficiens ad validam Absolutionem, procedere debet ex intentione Absolutionis, etiam cum primùm incipit; alioquin, uno saltem verbo, circa finem Confessio est repetenda; ergo similiter dolor.

125. Distinguen- inter satisf- factionem & dolorem,

126. An intentio interpretativa sufficiat in aliis Sacramentis?

Vita Christi siue transacta potius est vocanda Confessio explicita, quàm interpretativa.

127. Obicit sibi Auctor,

Negatur, inquis, Consequentia; & ratio disparitatis assignatur, quòd Confessio debeat esse iudicialia. Sed contrà; eodem modo dicam, quòd dolor debeat esse iudicialis, cum aequè essentialiter requiratur ad iudicium Sacramentale, atque Confessio.

128. Hinc melior disparitas est, quòd narratio peccatorum ex se nullum habeat ordinem ad remissionem obtinendam, adeòque indiget relatione extrinsecà ipsius penitentis. At verò dolor de peccatis, de se sufficiens, ut sit pars Sacramenti, excludere debet voluntatem peccandi, cum spe veniæ; ac proinde ex natura sua ordinatur ad remissionem peccatorum obtinendam, seu in iudicio, seu extra iudicium; cum ergo in iudicio non possit obtineri illa remissio absque Confessione, & Absolutione, omnis talis dolor implicitè includit propositum Confessionis, & Absolutionis.

Quod maximè verum est, quando peccata sunt mortalia, nondum per Confessionem remissa, respectu quorum Sacramentum Penitentia est omnino necessarium in re, aut saltem in voto. Sin autem fuerint peccata venialia, vel aliàs remissa per Absolutionem, licet respectu eorum Sacramentum non sit omnino necessarium, est tamen valde utile, & remedium certius; quod proinde censetur penitens velle (sicut agrotus censetur velle medicinam tutiorem) nisi positivè illud excludat. Nihil autem simile reperitur in nuda narratione peccatorum, quæ proinde, ut supra dixi, debet fieri ex intentione, saltem habituali, obtinendi Absolutionem.

129. Et eadem intentio necessaria est à primo verbo essentiali Absolutionis, usque ad ultimum; quemadmodum in Baptismo (& idem est de aliis Sacramentis, excepto Matrimonio) non sufficit habere intentionem tempore ablu-tionis, vel tempore, quo proferuntur hæc verba: *Ego te baptizo*, sed necessaria est pro toto tempore, quo durat materia essentialis, & forma essentialis, sicut in ministro intentio faciendi, quod facit Ecclesia, ita in suscipiente intentio suscipiendi, quod minister vult conferre. Ratio est; quia qui consecratur Deo, non debet invito consecrari; neque minister censetur invito velle conferre aliquam potestatem. Hæc autem ratio non militat pro illo tempore, quo elicitur, vel durat Contritio; quia per illam non consecratur penitens à ministro, nec accipit aliquam potestatem, sed disponit se ad consecrationem seu reconciliationem.

Excepi Matrimonium; quia in contractibus humanis, qualis est Matrimonium, sufficit voluntas moraliter permanens; neque forma ipsius sonat aliquam benedictionem vel consecrationem; nec requirit verba realia, aut formalia, sed sufficiunt verba virtualia; unde

signum externum consensûs, semel exhibitum, acceptari potest; tamen physicè amplius non existat.

Quæ cum ita sint, liquet profectò, aliquo saltem modo Contritionem referendam esse ad Confessionem, ut & ipsa, & Confessio, sint quasi materia huius Sacramenti. Tali, inquam, modo, ut Confessio dici possit accusatio dolorosa, ad quam denominationem videtur necessaria moralis quædam connexio.

Satis autem conjunguntur moraliter, juxta Lugonem disp. 14. n. 50. si intrà debitum tempus, dolor præcedens significetur per subsequentem Confessionem; sicut etiam in iudicio humano; si aliquis ex odio præcedenti scelerum, & ex desiderio remedii, moveatur prostea ad accusandos sceleratos, sufficienter conjungitur accusatio cum odio præcedenti, in ordine ad accusationem dolorosam. Hæc ille. Verùm quod sit illud tempus debitum non specificat, cum tamen illa specificatio sit valde necessaria pro praxi.

Petrus Marchantius Tract. 4. Tribun. Sacram. tit. 2. q. 8. concl. 3. sic scribit: Non est necesse, quòd Contritio live dolor & detestatio peccatorum formaliter duret tempore Confessionis, & Absolutionis; sed sufficit, ut virtualiter permanere & durare censetur in ordine ad Confessionem, & Absolutionem. Explicat: Joannes aliquo tempore, ut puta unà aut alterà horâ antequam ad Confessionem accederet, se præparavit per examen conscientia & dolorem, eâ intentione, ut ad hoc tribunal & Sacramentum accederet: non est necesse, ut iterum formaliter in se excitet illum dolorem dum accedit; sed sufficit, ut nullum contrarium actum exercuerit; qualis indubiè esset novum peccatum mortale; aut mutatio prioris intentionis.

Quantum autem temporis possit intercedere inter dolorem live detestationem peccatorum, & actuale Confessionem, ad hoc ut virtualiter censetur permanere, prudenti, ait, iudicio moralis æstimandum esse, & ex moralibus circumstantiis. Explicat: Joannes sub noctem, antequam se quieti tradat, examinat conscientiam, & excitat in se debitum dolorem peccatorum eâ intentione, ut citò mediâ nocte, aut summo mane surgat, & occurrenti Sacerdoti confiteri possit: ubi manè confiteretur, censetur (si nocte mentem non mutaverit) præcedens illa detestatio & Contritio virtualiter in Confessione permanere, quia in ordine ad illam est excitata, & aliàs supponitur voluntas integra permanisse. Similiter manè quis se per examen, & detestationem peccatorum præparavit ad hoc Sacramentum, interim non potest habere locum, vel aliis occupationibus impeditur, ita ut non possit ante undecimam, sive non nisi circa meridiem confiteri: ubi tunc confiteretur (si interim, ut supra dixi, mentem non muta-

129. Intentio obtinendi absolutionem, saltem habitualis, debet durare à primo verbo essentiali absolutionis, usque ad ultimum.

vestit, nec in alia mortalia est lapsus) censetur detestatio, & Contritio manet excitata virtute permanere eadem ratione qua supra. Hucusque Marchantius.

Et paucis interjectis, alios duos casus assignat dicens: Joannes ut Confessionem generalem faceret, examine conscientie facto, elicit actum Contritionis sive Attritionis supernaturalis, interim ob causas, plures dies infumit de iudicio Confessarii, singulis diebus Confessionem prosequendo; antequam illam compleat, & Absolutio ei impendatur; etiam si in ista Confessione octo dies impenderet, prima Contritio censetur perdurare virtute, si illam non revocaverit. Ratio est; quia actus aliqui perseverant.

Similiter Petrus volens Jubilaeum lucrari, antequam opera & jejunia per hebdomadam perficiat, examinat conscientiam, & Contritionem elicit, cum intentione ut in Sabbatho vel Dominica, quando communicaturus est, Confessionem faciat; interim per hebdomadam templum visitat, jejunat, operibus requisitis vacat: ratione horum operum, quae sunt prioris intentionis moralia signa, censetur detestatio peccati, in ordine ad propositam Confessionem in Sabbatho vel Dominica faciendam, perdurare. Haec ille.

Quaeris autem, quando censetur nimia intercapedo temporis, ut prior detestatio non videatur dicere ordinem ad Confessionem subsequentem? Respondet idem Auctor: Quando morali aestimatione nil remanet prioris intentionis, in cuius virtute censetur quis agere, utpote quando animus omnino a priori intentione fuit distractus, & aliis mancipatus, nec revera ullum manserit in eo signum ad Confessionem subsequentem.

Explicat: Joannes aliquo pio motu ductus, examinat conscientiam suam, & detestatur peccata, proponens primam opportunitatem confiteri; interim communiter, absque alio speciali conatu, ad alia convertitur; & ei opportunitas contingit post plures dies; illa detestatio praecedens, non videtur sufficiens fuisse ad sequentem Confessionem post plures dies factam, quia nullus est virtualis motus, moraliter in Joanne in ordine ad illam Confessionem permanens, sed tantum per accidens; quia enim opportunitas in singulari proposita non fuit, sed tantum in genere, illa ei contingere per accidens censetur, & non ex proposito, sicut contingere solet eis, qui in Contritione votum sive propositum habuerunt, tempus autem non determinarunt; si post plures dies occasio confitendi occurrat, Contritionem aliquo actu renovare tenentur. Hactenus Marchantius.

134. Sed contra; quid si eodem die occasio confitendi occurrat? Quid si sequenti die, dummodo interim communiter, absque alio spe-

ciali conatu ad alia convertantur, nonne Contritionem aliquo actu renovare tenentur? Cum enim opportunitas in singulari proposita non fuerit, sed tantum in genere, illa eis per accidens contingere censetur; & non ex proposito.

Præterea si Joannes sub noctem eadem intentione se quieti tradat, ut summo mane surgat, & offerat Sacrificium Missae, num ubi mane celebrat Missam, censetur (si nocte mentem non mutaverit) praecedens illa intentio virtualiter in Sacrificio permanere, ita ut valeat Sacrificium absque nova intentione?

Quidquid ergo sit de illa permanentia virtuali doloris; dico, sufficere ad moralem connexionem, de qua in Conclusionem, permanentiam habitualementem doloris, sive dolorem habitualiter permanentem, id est, dolorem praeteritum non retractatum vel expressè, vel saltem implicite per novum peccatum mortale. Ita docet de Scildere in Synopsi Theologica de Sacramentis §. 54. ibi: Elicti potest (dolor sacramentalis) tempore quovis antecedente Absolutionem, dummodo non retractetur: & sic amens in morte absolvendus est, si ante amissionem signa Contritionis adhibuit. Haec ille.

Si verò a me quaeritur; cur potius requiratur virtualis intentio conficiendi Sacramentum, quam virtualis dolor: Respondeo; quia intentio ministris est quasi causa efficiens Sacramenti, sine qua nec materia; nec forma ullum possunt habere effectum; adeoque ad minus virtualiter debet adesse, dum Sacramentum conficitur; at verò dolor, ut dictum est, solum requiritur ex parte suscipientis, idque non per modum cause efficientis, seu alicujus influentis, sed tanquam quid praevidium ad ipsum Sacramentum Poenitentiae, quod essentialiter & proprie consistit in sola forma; ac proinde videtur sufficere quòd dolor aliquando fuerit, & non sit retractatus; sic enim potest sufficienter Confessionem reddere dolorosam; & aliunde sufficit intentio habitualis suscipiendi Sacramentum, & confessio habitualis; quidni similiter dolor habitualis?

Planè sufficere existimat Arriaga disp. 37. n. 15. ibi: Absolutè ego judicarem, per accidens omnino se habere in hoc puncto moraliam temporis; nam licet in aliis Sacramentis requiratur conjunctio aliqua inter formam, & materiam; quia ipsa forma significat quasi de praesenti materiam: ut cum dico: Ego te baptizo: non enim id verè dicitur de praesenti, si baptizatio ipsa fuit heri: idem in Confirmatione, Ordine &c. At in Sacramento Poenitentiae Absolutio nihil penitus dicit de praesentia actuali Confessionis, & doloris, sed solum: Absolve te à peccatis tuis; subintelligitur autem, quae confessus es; utrum verò Confessio illa sit praesens, nec ne, non dicit ullo modo ea forma.

Resolutio Auctoris, sufficere habitualementem permanentiam doloris.

Scildere.

135. Cur magis requiratur virtualis intentio, quam virtualis dolor.

136. Sententia Arriagae.

Et

margin notes on the left edge of the page, including 'bibeum', 'sibus non', 'aliquo', 'debitum', 'per sub', 'in iudic', 'deni fec', 'eatur p', 'nter con', 'deni, in', 'Hac ille', 'non spe', 'fit valde', 'tribun. Sa', 'it: Not', 'lor & de', 'et tempo', 'et suffic', 'censetur in', 'solutioem', 'it pura me', 'sionem ac', 'conscientia', 'oc tribunal', 'necessè, ut', 'in dolorem', 'um contra', 'tè esset no', 'tio prioris', 'intercedere', 'ccarorum', 'virtualiter', 't, iudicio', 'alibus cit', 'octem, an', 'conscien', 'rent pecca', 'nocte, aut', 'Sacerdoti', 'g, censetur', 'praecedens', 'er in Con', 'd illam est', 'as integra', 'examen', 'vit ad hoc', 'st habere', 'estur, ita', 'e non nisi', 'confitetur', 'non muta', 'verit'

Et sanè cùm in iudiciis humanis sæpè sententia feratur diù post accusationem, & post processum factum, nec constet Christum in hoc puncto quidquam mutasse in hoc Sacramento, non video, cur ea longa præcessio impediat, nisi fortè quia possunt interponi peccata aliqua gravia, quæ moralem illam doloris durationem interrumpant. De hoc autem inconvenienti testis erit ipse pœnitens, qui scire optime poterit, an ea peccata commiserit, nec ne: si enim commisit, tenebitur sine dubio dolorem renovare, si non commisit, habebit locum totus noster discursus. Hæc ille.

Si hæc sententia cuiquam non placeat, rogo ut quisquis ille est, assignet nobis certum tempus, aut certam moralem temporis, quæ absolute impediat connexionem materiæ & formæ in hoc Sacramento, & per consequens validam Absolutionem.

137. **Obiectio.** Dices; si hæc sententia foret vera, sequeretur eundem dolorem, immo eandem Confessionem de iisdem peccatis, posse subservire pluribus Absolutionibus. Respondeo:

CONCLUSIO VI.

Unus dolor subservire potest duplici Confessioni, maximè de diversis peccatis; probabiliter etiam de iisdem.

138. **L**oquitur Conclusio de dolore moraliter tantùm perseverante; nam si physicè perseveret tempore utriusque Confessionis, non videtur dubitandum de valore utriusque Absolutionis, cùm ille dolor æquivaleret pluribus actibus numero distinctis; sicuti hæc forma Absolutionis: *Ego vos absolvo à peccatis vestris*, æquivaleret pluribus formis numero distinctis, ut omnes habent pro indubitato. Si ergo plura Sacramenta Pœnitentiæ non requirunt pluralitatem physicam formarum, ex quo probatur, quod requirant pluralitatem physicam materialium seu Contritionum? Nonne si Deus reproduceret eandem numero abluentionem, ipsa esset valida materia novi Baptismi? Non est qui ambigat. Quare? Quia æquivaleret distinctæ numero abluentioni.

139. **Q**uid si solùm moraliter perseveret; Casus itaque primæ partis Conclusionis, & satis frequens: si quis oblitus fuerit confiteri aliquid peccatum, de quo antea doluit, & datâ Absolutione, meminit illius, quæritur, an debeat elicere novum dolorem, ut validè absolvat. Multi videntur supponere, necessarium esse novum dolorem; aiunt enim quamvis materia remota possit deservire pluribus Sacramentis, non tamen proxima, qualis est Contritio. Sic namque super Hostia jam con-

secrata non licet repetere formam Consecrationis, & super eadem abluentione non licet repetere formam Baptismi; ergo nec super eadem Contritionem repetere formam Absolutionis.

Contrarium, inquit Alii, suadet communis praxis Confessoriorum, qui tali casu non solent admonere pœnitentes de renovando dolore, quamvis unus vel alius fortè id faciat. Eadem praxis est in moribundo, qui propter instantis mortis periculum absolvetur; auditore uno vel altero peccato, & deinde prosequenda est Confessio de alijs; tunc enim non solet postea cogi ad renovandum dolorem post primam Absolutionem, sed absolvetur secundo ab alijs peccatis, ex vi prioris doloris moraliter permanentis.

Rursus in eo casu, quo aliquis propter peccata reservata dimidiare potest Confessionem, confitendo Superiori sola reservata, qui alia audire non vult, & deinceps inferiori eadem cum alijs; tunc enim, juxta communissimam sententiam, datur duplex Absolutio Sacramentalis supra eandem Confessionem, quæ partim fit cum Superiore, partim cum inferiore. In quo casu nemo dicit, pœnitentem teneri ad habendos duos actus doloris, si prior dolor extendebatur ad peccata reservata, & non reservata. Ergo nec in casu Conclusionis debet repeti dolor, cùm prior se extenderet ad peccatum, cujus oblitus fuit pœnitens in Confessione, & quod additur in secunda reconciliatione. Ita Lugo disp. 14. n. 27.

140. **S**ed contra ultimum casum; perpetim videtur asserere Eminentiſſimus, tunc eandem Confessionem fieri Superiori & inferiori, cum nulla omnino sit obligatio confitendi peccata reservata inferiori, quando antecedenter pœnitens ab illis sacramentaliter est absolutus à Superiore. Quidquid sine fundamento asserat Henriquez lib. 6. q. 15. §. 5. ubi sic ait: A solis reservatis per Superiorem absolutus; tenetur certissime confiteri cum cæteris simul prædicta reservata; quia Christus jubet, ut uni Sacerdoti manifestet simul omnia peccata, ex quorum concursu cognito, pendet rectum iudicium & remedium. Nec inconvenit, sed necesse est ex Christi præcepto, ut reservata interdum non uni tantùm, sed duobus sint manifestanda. Sic in iudicis causa quandoque eget sententiâ inferioris & superioris tribunalis; quare falsò Quidam putant, satis esse confiteri postea inferiori non reservata. Fluctusque Henriquez.

141. **S**ed, ut dixi, planè gratis; immo falsò, si tenent verum est, quod ipse docet §. præced. Superiorem absolvere sacramentaliter à solis peccatis reservatis. *Constat enim* (utor verbis Tridentini sess. 14. c. 5.) *nihil aliud in Ecclesia à pœnitentibus exigi, quam ut, postquam quisque diligentius se excusserit, & conscientia sue suavis*